Секція: Економіка природокористування і охорони навколишнього природного середовища

Особливості управління транскордонними водними ресурсами на території Республіки Білорусь (на прикладі р. Західний Буг)

Олейник Вікторія Василівна
аспірант кафедри міжнародних економічних відносин
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

На сьогоднішній день існують водні ресурси, які не завжди збігаються з державними кордонами, та отримують статус транскордонності, що пов'язано з їх розміщенням стосовно державних кордонів двох і більше держав. Тому питання розвитку транскордонних водних ресурсів є актуальним сьогодні, оскільки транскордонне управління такими ресурсами є інструментом, що сприяє розширенню співпраці через міжнародні кордони, регіональному та транскордонному співробітництву.

Річка Західний Буг є транскордонною, оскільки протікає то території України, Білорусії та Польщі в рамках Єврорегіону "Буг". Кордон Польщі і Білорусії в рамках єврорегіону повністю проходить по ній і становить 154 км. Польща та Україна також межують по річці Буг на вздовж 123 км. Таким чином, близько 75 % державних кордонів в рамках єврорегіону проходить по водним об'єктам. Протяжність кордону Білорусії та України в рамках єврорегіону – 186,8 км. [4, с. 22].

Управління транскордонними водними ресурсами в Єврорегіоні "Буг" Україна, Білорусія та Польща здійснюють самостійно.

Так, державне управління в галузі використання і охорони вод у Республіці Білорусь здійснюють Президент Республіки Білорусь, Рада Міністрів Республіки Білорусь, місцеві Ради депутатів, виконавчі і розпорядчі органи, республіканський орган державного управління з природних ресурсів і охорони навколишнього середовища, а також його територіальні органи та інші

спеціально уповноважені на те органи державного управління відповідно до законодавства Республіки Білорусь [2]

У даній країні управління в галузі використання і охорони водних ресурсів будується на основі адміністративно-територіального поділу, тобто немає спеціально створеного басейнового управління. Тоді як у міжнародній практиці широко використовується інший підхід – басейнове управління водними ресурсами.

Для ефективного управління водними ресурсами необхідна повна та достовірна інформація про стан та якість води, яку отримують у результаті моніторингу. Важливим напрямком моніторингу поверхневих вод є спостереження за станом транскордонних ділянок річок, у межах країни, що розглядається мережа транскордонного моніторингу включає 35 пунктів спостережень: 8 – поблизу державного кордону Республіки Білорусь з Російською Федерацією, 13 – з Республікою Польща, 11 – з Україною, 2 – з Литовською Республікою, 1 – з Латвійською Республікою [10],

Гідрохімічні спостереження в басейні річки Західний Буг проводяться на 24 пунктах моніторингу, 11 з яких розташовані на транскордонних ділянках річок Західний Буг, Мухавець, Нарев, Лісова, Лісова Права і Копаювка. Всього стаціонарними спостереженнями було охоплено 9 водотоків і 2 водойми [6].

Джерелами моніторингової інформації стану транскордонної річки Західний Буг та її приток на території Республіки Білорусь є:

1. Національна система моніторингу навколишнього середовища Республіки Білорусь (НСМОС);
2. Головний інформаційно-аналітичний центр НСМОС (ГІАЦ НСМОС);
3. Республіканський центр радіаційного контролю та моніторингу навколишнього середовища;
4. Брестський обласний комітет природних ресурсів і охорони навколишнього середовища тощо [9], [1] [3].

Динаміку забору прісних вод басейну р. Західний Буг на території Республіки Білорусь представлено у Табл.1.

Таблиця 1.

Забір прісних вод з поверхневих джерел та підземних горизонтів басейну р. Західний Буг (млн. куб. м.)*

	Басейн Західного Бугу			з нього р. Муховець		
	всього	з поверхневих джерел	з підземних горизонтів	всього	з поверхневих джерел	з підземних горизонтів
2009	67	18	49	38	12	26
2010	70	20	50	39	12	27
2011	69	19	50	39	12	27

*Складено за: [8]

Аналіз таблиці показує, що забір води з басейну річки Західний Буг у різні роки має відмінну динаміку. Так, у 2010 році забір води з поверхневих джерел зріс на 2 млн. куб. м., тобто на 10 %, а з підземних горизонтів – на 1 млн. куб. м., або на 2 %. У 2011 році забір води з підземних горизонтів не змінився, а з поверхневих джерел зменшився на 1 куб. м., тобто на 5 % (Рис.1.).

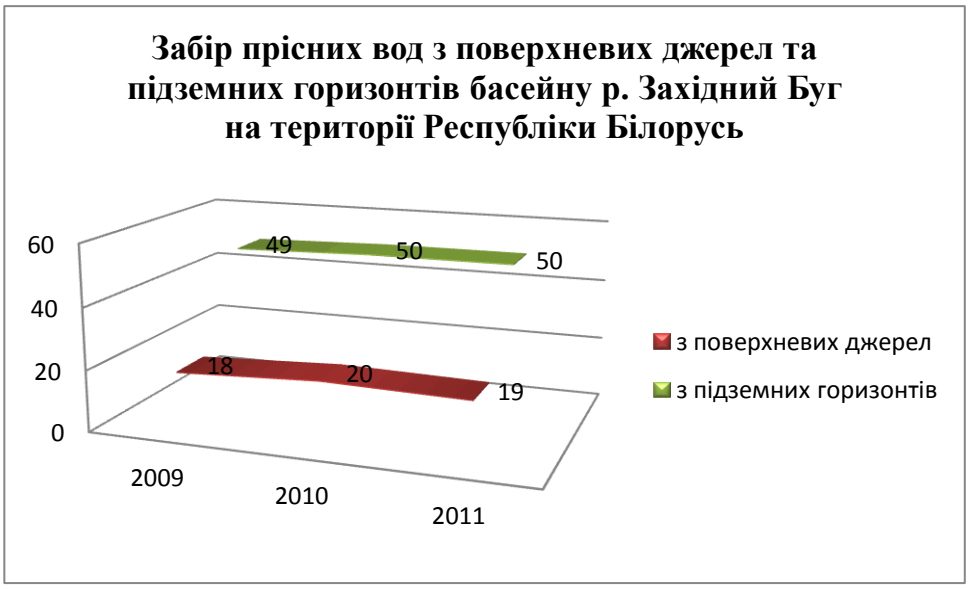

Рис.1. Забір прісних вод з поверхневих джерел та підземних горизонтів басейну р. Західний Буг на території Республіки Білорусь

Загальні показники забору прісних вод басейну р. Західний Буг на території Республіки Білорусь характеризуються такою динамікою: у 2010 році збільшився забір порівняно з 2009 роком на 3 млн. куб. м., тобто на 4,3 %, у 2011 році зменшився на 1 куб. м., тобто на 1,4 % у порівнянні з попереднім роком (Рис.2.).

Рис.2. Забір прісних вод басейну р. Західний Буг на території Республіки Білорусь

Існуюча структура управління водними ресурсами Республіки Білорусь не дозволяє з достатньою ефективністю координувати і вирішувати практичні питання в даній сфері, тому важливим є введення басейневого принципу управління, що і планується в рамках спільного проекту ЄС та та Програми розвтку ООН "Сприяння розвитку всеосяжної структури міжнародного співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища в Республіці Білорусь", яка реалізується з серпня 2011 року по листопад 2013 року [5].

Басейнова рада для річки Західний Буг буде організована на базі Брестського обласного комітету природних ресурсів і охорони навколишнього середовища [7].

Отже, управління водними ресурсами транскордонної річки Західний Буг Білорусія здійснює самостійно на власній території, тобто немає створених спільних органів управління разом з Україною та Польщею. Проте, при

здійсненні співробітництва в галузі транскордонних вод потрібно застосовувати повністю інтегроване управління водними ресурсами, коли враховуються інтереси країн-сусідів.

Список використаних джерел:

1. Брестский областной комитет природных ресурсов и охраны окружающей среды. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://priroda.brest.by/content/ekologicheskaya-ekspertiza-proektov-0.
2. Водный кодекс Республики Беларусь. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?RN=HK9800191.
3. Главный информационно-аналитический центр Национальной системы мониторинга окружающей среды Республики Беларусь (ГИАЦ НСМОС). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nsmos.by.
4. Ермоленко Ю.А. Пространственные и типологические характеристики еврорегиона “Буг” // Проблеми розвитку прикордонних територій та їх участі в інтеграційних процесах: матеріали VII Міжнар. Наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 14-15 жовтня 2010 р.) / за ред. В.Й. Лажніка і С.В. Федонюка. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім.. Лесі Українки, 2010. – 600 с
5. Кратко о проекте. «Содействие развитию всеобъемлющей структуры международного сотрудничества в области охраны окружающей среды в Республике Беларусь» [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.greenlogic.by/about_p_1.html.
6. Национальная система мониторинга окружающей среды республики беларусь: результаты наблюдений, 2011 Мониторинг поверхностных вод [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nsmos.by/tmp/fckimages/02_2012(2).pdf
7. Отчет по етапу: Подготовка документов, необходимых для внедрения положений бассейнового управления водными ресурсами, содержащихся в Водной рамочной директиве Евросоюза. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://greenlogic.by/content/files/WASSER/proekt_NPA_ob_utverzhdenii_i_poryadke_deyatelnosti_bassejnovyx_sovetov.pdf.
8. Охрана окружающей средыв Республике Беларусь. Статистический сборник 2012. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://belstat.gov.by/homep/ru/publications/environment/2012/about.php.
9. Республиканский центр радиационного контроля и мониторинга окружающей среды. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rad.org.by/articles/voda/observation-points-voda/basseyn.zapadnogo.buga.html.
10. Сеть мониторинга поверхностных вод. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://rad.org.by/articles/voda/observation-points-voda.